

Periodisk programevaluering av grunnskolelærerutdanning for trinn 1-7

16. juni, 2023

Ekstern programsensor:
Bente Velle Hellang, Universitetet i Agder

1. Studieprogram:

Rapporten redegjør for periodisk evaluering av grunnskolelærerutdanningen for trinn 1-7. Årskullene fra 2018 til 2022 er omfattet av evalueringen.

2. Deltagere:

Evalueringspanelet har bestått av følgende medlemmer:

Kari Spernes, dosent i pedagogikk ved Høgskolen i Østfold
Marianne Maugesten, dosent i matematikdidaktikk ved Høgskolen i Østfold
Mathilde Borge, grunnskolelærerstudent ved Høgskolen i Østfold, GLU 1-7
Anne-Lene Løvig Glomsrød, praksislærer ved Gimle skole, Halden kommune
Anita Gundrosen, skoleleder ved Gimle skole, Halden kommune
Ingunn Fremmerlid, seksjon for studieutredning og kvalitetsutvikling ved Høgskolen i Østfold
Bente Velle Hellang, førstelektor i nordisk litteratur, Universitetet i Agder

Irene Felde Olaussen har bidratt med administrativ støtte til panelet

3. Tema for evalueringen:

Panelet har fått i oppdrag å evaluere følgende fire hovedområder:

1. Praksisrelevans (praksisformer)
2. Struktur og innhold
3. Undervisnings- og vurderingsformer
4. Læringsutbytter

4. Vurdering av prosess og grunnlagsmateriale:

Vurderingspanelet ble nedsatt vinteren 2022-2023 av programleder for grunnskolelærerutdanningene ved HiØ, Lin Elisabet Sandhaug Ramberg. Medio januar fikk alle paneldeltakere tilsendt e-post med informasjon om de fire hovedområdene som skulle evalueres, samt følgende dokumentasjon:

- Studieprogramrapport 2022
- Informasjon om periodisk evaluering ved HiØ
- Rapportmal for panelets evaluering
- Grunnskolelærerutdanningenes studieplan og emneplaner
- Digital ressurside for grunnskolelærerutdanningene med plan for praksis
- Strategiplan for HiØ

Panelet har siden oppstart hatt to digitale møter og en fysisk arbeidsdag sammen ved Høgskolen i Østfold, Halden. Mindre arbeidsgrupper har i tillegg hatt møter sammen, og alle panelmedlemmer har

bidratt ved å skrive sine deler av evalueringen i Teams, samt å lese andres. Panelleder har fulgt arbeidet i arbeidsgruppene, og sammenfattet rapporten i rapportmalen. Vi har hatt en konstruktiv og ryddig evalueringsprosess.

Panelet har brukt alt tilsendt grunnlagsmateriale i evalueringen. Det har vært til stor hjelp i arbeidet. I tillegg har vi innhentet studentenes synspunkter på praksis fra Studiebarometeret (2022). Vi har ikke hatt behov for å innhente ytterligere materiale.

5. Helhetlig vurdering av program- og undervisningskvalitet:

1. Praksisrelevans (praksisformer)

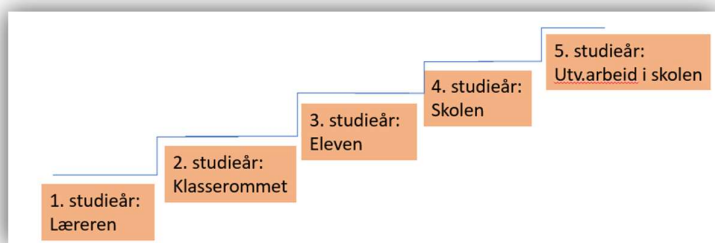
Panelet vurderer at studiet er gjennomført praksisrelevant og legger merke til at det pågår mye og viktig arbeid med programmets praksisformer. Likevel viser Studiebarometeret (2022) at studentene ved GLU 1-7 på HiØ gir en lavere score enn landsgjennomsnittet på en del spørsmål som gjelder hvordan de oppfatter praksisopplæringen i studiet. Særlig gjelder det tre forhold:

- 1) Informasjonen de fikk i forkant av praksisperioden
- 2) Hvordan høyskolen forberedte dem på praksisperioden
- 3) Hvordan studieprogrammet legger opp til refleksjon om erfaringer fra praksisperioden.

Studenter oppgir i enkeltkommentarer at sammenkoblingen mellom fag og praksis ikke fungerer godt. Fagene oppleves teoretiske og løsrevet fra undervisningen i klasserommet. Studentene ønsker dessuten lengre praksisperioder – gjerne punktpraksis – og også innblikk i andre deler av lærerhverdagen enn undervisningen: foreldre-/foresattmøter, skrive IOP og konflikthåndtering nevnes eksplisitt.

Studentstemmen er og bør være viktig i den alltid pågående utviklingen av et studieprogram. Panelet vil ta med seg studentperspektivet inn i momentene vi trekker fram i vurderingen av praksisrelevans og praksisformer under.

Innhold og progresjon i praksisopplæringen i studiet er forenklet slik:

Modellen sammenfatter hovedmomentene i emnebeskrivelsene i praksisopplæringen i en svært forenklet framstilling. Panelet vil understreke viktigheten av at *alle fag i studiet* føler eierskap til modellen og praksisplanenes innhold, og konkretiserer i sine emnebeskrivelser for hvert enkelt semester hvordan faget skal bidra i praksisopplæringen. Bare slik kan man sikre at praksisopplæringen blir et felles ansvar for alle fag i studiet. Pedagogikkemnene ivaretar temaene i modellen i 3., 5., 7. og 9. semester. Det første studieåret og fire enkeltsemester har fagene ansvaret. Det blir dermed svært viktig at alle fagemner, i tillegg til å ha en fagdidaktisk innretning, knytter an til tema og progresjon i modellen (og i praksisplanene) der det er naturlig i det enkelte faget. Det vil også kunne føre til at studentene opplever en bedre integrasjon av praksis og teori, slik de etterlyser. Panelet foreslår en gjennomgang av planer og progresjonsmodell for praksis sammen med representanter for fagene, og at fagene i neste omgang konkretiserer sine bidrag til praksisopplæringen i sine emnebeskrivelser.

Panelet legger merke til utarbeidelsen av en arbeidspakke for GLU- og BLU-studenter på første året med temaet *barnet i sentrum*, knyttet til overgangen fra barnehage til skole. *Overganger* er et såkalt *sentralt perspektiv* i studieplanen, som skal ivaretas i utdanningen, og tenkningen rundt overgangen fra barnehage til skole som framgår i *barnet i sentrum* framstår for panelet som en helhetlig måte å ivareta dette perspektivet på.

Med tanke på å tydeliggjøre lærer(student)ens rolle i møte med eksterne partnere, tenker panelet at praksis i større grad kan legges til andre undervisningsarenaer. Med unntak av i emnet *Tverrsektorielt samarbeid i skolen - entreprenørskap, kultur og skapende prosesser* i 4. studieår, er studentene utplassert på barnetrinnet på praksisskolene i to-fire uker sammenhengende hvert semester. Panelet foreslår at man vurderer hvordan det kan tilbys praksisplasser, gjerne hospiteringsplasser, for eksempel på sykehus, museum, vitensentre og andre undervisningsarenaer som involverer trinn 1-7 i grunnskolen.

Panelet vil også trekke fram arbeidet med utprøving av punktpraksis som er i startgropa. Kun et fåtall studenter har foreløpig valgt en slik praksis. En fast ordning med punktpraksis vil kunne møte studentenes ønske om at praksisperioden pågår over lengre tid, og kanskje også bidra til at studentene blir bedre stand til å reflektere over forholdet mellom de to læringsarenaene. Også elevene i skolen har opplevd studentenes punktpraksis positivt.

En annen måte å knytte de to læringsarenaene tettere sammen på, kan være å i større grad invitere praksisklasser til campus når studentene har faglige tema/opplegg de vil presentere for elevene. Panelet understreker at studieprogrammets praksisrelevans med dette ville bli synliggjort og kanskje også oppleves tydeligere for studentene. Praksiserfaringer vil da ligge tettere på det som foregår på campus, og bli naturlig å reflektere inn i arbeid med fagene.

Panelet vil understreke potensialet som ligger i at faglærere og praksislærere bidrar på hverandres arena. Faglærere med et tydelig forhold til lærerprofesjonen er viktige for sammenbindingen mellom fagene på campus og praksisarenaen. Hospiteringsordningen for faglærere i grunnskolen kan til en viss grad ivareta dette. Men enda tydeligere blir kjennskapet til undervisningssituasjoner og skolehverdagen som lærer når det ansettes faglærere i kombinerte stillinger. Slike stillinger vil kunne ivareta studentenes uttrykte behov for nærhet til praksisarenaen i undervisningen på campus. Samtidig er det viktig at *alle* faglærere føler ansvar og forpliktelse for å gjøre undervisningen praksisrelevant. Studieprogramrapporten nevner kombinerte stillinger som et satsingsområde i samarbeidet mellom campus og praksisskolene, nettopp med hovedmål å bedre kvaliteten på for- og etterarbeidet i forbindelse med praksis og også tydeliggjøre og bedre programmets praksisrelevans.

Evalueringspanelet har i tillegg noen konkrete forslag til endringer i praksisopplæringens struktur og innhold. Disse kommer under neste punkt.

2. Struktur og innhold

Studieprogrammet framstår som svært sammensatt og komplekst, og i en evaluering av struktur og innhold har panelet valgt å kommentere enkelte utvalgte områder. Panelet vil først kommentere forhold rundt struktur og innhold i noen eksisterende fag og områder. Deretter vil vi peke på noe vi oppfatter som en problematisk side ved selve studieprogrammet.

Struktur og innhold i praksisopplæringen

Panelet vil først trekke fram noen forhold som har med forrige punkt, studieprogrammets praksisopplæring, å gjøre. En *strukturell* endring kunne være å legge kurset i *Tverrsektorielt samarbeid i skolen - entreprenørskap, kultur og skapende prosesser* til en av praksisperiodene i 2. studieår.

Studentene på 4. studieår er mer selvstendige, og har større utbytte av selv å planlegge og gjennomføre undervisning.

Når det kommer til *innhold* i praksisopplæringen, anbefaler panelet at følgende områder vektlegges i større grad. De må konkretiseres i gjeldende planer slik at det blir forpliktende for praksisskolen (og i noen grad campus) å tilrettelegge for, og for studentene å delta i. Flere av områdene har studentene selv uttrykt eksplisitt at de ønsker bedre kunnskaper om og ferdigheter i.

- Studentene må møte foreldre-/foresattgruppa i praksis, gjerne på flere arenaer (skole-hjem-samtale, foreldre-/foresattmøte o.a.). Foreldre-/foresattgruppa har blitt en stadig tydeligere og viktigere aktør for en lærer å kunne samarbeide godt med.
- Større fokus på overganger: barnehage – skole, småskoletrinn - mellomtrinn, barnetrinn – ungdomstrinn Etter at arbeidspakken om overgangen fra barnehage til skole har kommet på plass (se vurdering av praksis), må tilsvarende arbeid gjøres for andre overganger.
- Klasseledelse på alle nivå i alle fag
- Vurdering og oppfølging av elevenes resultater på barnetrinnet

Panelet stiller spørsmål ved hvordan veiledningssamtaler med basisgruppeveileder og praksislærer struktureres og operasjonaliseres. Det finnes dokumenter som beskriver ansvarsområder for basisgruppeveileder og praksislærer med tanke på praksisoppfølgingen, men hvordan sørges det for at begge parter ser den konkrete gjennomføringen av denne samtalen som en naturlig del av sin jobb? Det må vurderes hvorvidt veiledningssamtalen i praksis, og også oppfølgingen etter praksis på campus blir ivaretatt i fagenes emnebeskrivelser.

På et mer overordnet nivå etterlyser panelet tiltak som kan styrke sammenhengen mellom lærerutdanning og praksisskoler og skape en "vi"-følelse som lærerutdannere, for eksempel work-shops på praksismøter eller praksisseminarer som kan bidra til erfarings- og kunnskapsutveksling.

Et siste moment ang. praksisopplæringen gjelder læringsutbyttet av den aller siste praksisperioden i 9. semester. Hvordan operasjonaliseres veiledning og vurdering av praksis med utgangspunkt i læringsutbytteformuleringene for denne praksisperioden? Studentene har to ukers skoleovertakelse denne perioden.

Andre kommentarer til struktur og innhold

Emnet vitenskapsteori og metode er plassert i 8. semester. Panelet stiller spørsmål ved om dette er en gunstig plassering, eller om det bør flyttes til 9. semester. Har studentene på dette tidspunktet kommet langt nok i tenkningen rundt masteroppgaven til å kunne nyttiggjøre seg emnet allerede i 8. semester? Samtidig vil det også være studenter som på dette tidspunktet har klart for seg tema for masteroppgaven, og vil ha stor nytte av vitenskapsteori og metode i 8. semester. Panelet foreslår en samlet kritisk gjennomgang av de enkelte emnenes plassering i syklus 2.

Et annet og mer omfattende forhold panelet ønsker å ta opp, er studentenes muligheter for å velge fag i utdanningsløpet. Slik studiet nå er organisert, i tre ulike fagpuljer som studentene velger fra, kan studentene gå gjennom utdanningen uten et praktisk-estetisk fag. Panelet foreslår en gjennomgang av selve studiemodellen, med tanke på å tilrettelegge for at alle studenter skal velge et praktisk-estetisk fag i utdanningen. I tverrfagligheten og helhetstenkningen som LK-20 legger til grunn for å nå elevenes læringsutbytte på barnetrinnet, vil det være av stor betydning for nyutdannede lærere å ha et praktisk-estetisk fag i fagkretsen sin. Disse fagene får dessuten studentene til å møte opp fysisk til undervisning, og panelet ser også at det kan være et poeng, med tanke på svake søkertall til studieprogrammet, å ha en utdanning med en tydelig profil som skiller seg ut fra andre læresteder.

Struktur og innhold i tverrfaglige tema og sentrale perspektiver

Evalueringspanelet vil peke på et problematisk forhold som springer ut av studieprogrammet nasjonalt, men som er overlatt til lokale læresteder å finne sin løsning på. Dermed gjelder det også i høyeste grad for studieprogrammet ved HiØ.

Grunnskolelærerutdanningen for trinn 1-7 følger nasjonalt planverk og norm for undervisnings- og arbeidsmengde. Studentene har hvert semester gjennom fem studieår fagemner på til sammen 30 sp. I tillegg kommer 115 dager (23 uker) med praksis spredt utover de fem årene. Praksis i grunnskolelærerutdanningen er ikke studiepoenggivende.

Både i forskriften og nasjonale retningslinjer er det trukket fram hhv *tverrfaglige tema og sentrale perspektiv*, innhold som pekes på som særlig viktig for kommende lærere og som skal "skal ivaretas i oppbyggingen av programmet" (forskrift, § 4) og "sikres for alle studenter" i institusjonens programplaner (Nasjonale retningslinjer, "Innhold", 3.2.). På samme overordnede nivå befinner læringsutbyttene for studieprogrammet seg. Også her framgår en del sentrale perspektiv som lærestedene selv må integrere i sitt studieprogram. I studieplanen for HiØ er følgende tema/perspektiv framhevet:

- Begynneropplæring
- Tilpasset opplæring
- Vurdering av elevers læringsprosess og læringsutbytte
- Grunnleggende ferdigheter og kompetanser
- Bruk av IKT i arbeid med fag

Studieplanen oppgir at disse skal arbeides med "i de enkelte fagene og på tvers av fag" ("Studiets innhold"). I tillegg skal følgende perspektiver "ivaretas i utdanningens ulike fag" (ibid):

- Flerkulturelle perspektiver
- Psykososialt læringsmiljø
- Samiske forhold og samiske elevers rettigheter
- Estetiske læreprosesser
- Kunnskap om vold og seksuelle overgrep
- Profesjonsetikk
- Internasjonale perspektiv
- Overganger

Den totale summen av overordnede perspektiver som skal ivaretas i studieprogrammet blir svært omfattende. Dette er uproblematisk så lenge perspektivene er integrert i emnebeskrivelser i enkelte fag. Panelet har kartlagt i hvilken grad disse områdene faktisk er arbeidet inn i fagene som inngår i fagpuljene (og dermed sikrer at de blir ivaretatt overfor alle studenter på programmet). Oversikten (vedlegg 1) viser at noen perspektiver er ivaretatt i fagene, andre ikke. (Se punkt 4. Læringsutbytter for en grundigere gjennomgang.) For å imøtekomme kravene fra forskrift og nasjonale retningslinjer, har HiØ utarbeidet egne alternative undervisningstillegg for studentene.

Ved HiØ ivaretas perspektivene dels gjennom nylagde selvstendige emner som ikke er studiepoenggivende (Profesjonsfaglig digital kompetanse (30t.) og Tverrsektorielt arbeid (60t.)), eller ved å lage "arbeidspakker" (for eksempel overgangen fra barnehage til skole), med uvisst timetall (men som blant annet skal inneholde flere hele profesjonsdager). Andre perspektiver har ennå ikke funnet en etablert form, (som framgår av studieplanen), dessuten ser panelet behov for å løfte fram enda flere programovergripende og tverrfaglige perspektiver, bla. akademisk skriving, informasjon om/fra lærerens samarbeidspartnere (PPT, BUP, helsesykepleier, sosiallærer og barnevern), sosiale og praktiske sider ved begynneropplæring/undervisning på de første trinnene, samarbeid med praksisskoler.

Panelet anerkjenner både nye emner, arbeidspakker og for eksempel profesjonsdager på campus som fullgode måter å behandle de programovergripende perspektivene på. Problemet er at det *i sum* blir mange arbeidstimer for studentene, når fullt fagstudium og praksis skal legges til. I tillegg går det med ressurser fra undervisningsinstitusjonen, og binder opp undervisningspersonale. Panelet anbefaler en kritisk gjennomtenkning av hvordan studieprogrammet kan innarbeide tverrfaglige og sentrale perspektiver i allerede eksisterende fagemner, slik at de utgjør en del av studieprogrammets helhet. For tilleggsemner, arbeidspakker o.a. som allerede er etablert, kan man vurdere om noen studiepoenggivende fagemner må få redusert arbeidsmengde (i timetall) for å kompensere for merarbeidet.

3. Undervisnings- og vurderingsformer

Panelet har evaluert undervisnings- og vurderingsformer i følgende fag og emner:

- Obligatorisk PED
- Obligatorisk norsk
- Obligatorisk matematikk
- Valgfri matematikk
- Kunst og håndverk

Undervisningsformer:

Panelet finner at emnebeskrivelsene i alle de fire fagene beskriver stor variasjon i undervisningsformer, slik studieplanen og også nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanningen, trinn 1-7 (punkt 3.2) anbefaler. Undervisningsformene vil være tilpasset fagenes egenart, men det som går igjen i undervisningen i alle fag er vekslingen mellom teoretiske innføringer og praktiske øvelser, samt undervisning i grupper av varierende størrelse. Dessuten integreres didaktiske, profesjonsrelevante og praksisnære arbeidsformer som forbereder studentene på læreryrket. Alle fag framhever at undervisningen er forskningsbasert, og at det inngår digitale arbeidsformer i undervisningen. Panelet vurderer at fagene i studieprogrammet har en stor bredde i undervisningsformer, og at undervisningsformene er tilpasset både fagene og lærerprofesjonen de inngår i.

Vurderingsformer:

Når det gjelder vurdering har panelet kartlagt alle vurderingsformer i de fire fagene. Panelet finner at det i emnebeskrivelsene i alle de fire fagene framkommer både formative og summative vurderingsformer. Det er i tråd med nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanningen, trinn 1-7, og er også presisert i studieplanen. Gjennom studiet som helhet vil studentenes arbeid bli vurdert på svært mange ulike måter, både underveis og som sluttprodukt.

Emnebeskrivelsene i et fag kan gi inntrykk av lite variasjon i vurderingsformene fra emne til emne. Panelet ser imidlertid at ethvert emne fylles med et nytt innhold og en faglig progresjon som vil inngå i vurderingen, og anser ikke det som et problem. Når det gjelder forholdet mellom arbeidskrav og sluttvurderinger i ulike emner, og hvorvidt formen på disse skal spille hverandre eller være ulike, ser vi ulike praksis. Man kan tenke seg en progresjon der muntlige øvelser på arbeidskrav underveis skal ses på som forberedelse og øving til en muntlig sluttvurdering. Men man kan også argumentere for at det innenfor et og samme emne bør finne sted varierte vurderingsformer, og at et for eksempel muntlig

arbeidskrav og en skriftlig sluttteksamen kan komplettere hverandre i emnet som helhet. Panelet finner det ikke problematisk at ulike fag og emner har ulik praksis her.

Den siste tiden har vist oss at digital, kunstig intelligens kan produsere fagtekster av høy kvalitet, omtrent helt uten menneskelig innvirkning. Slike nyvinninger, og andre som måtte komme, må få konsekvenser for vurderingsformene i et studieprogram. Panelet anbefaler at hvert fag går gjennom sine emnebeskrivelser, og den konkrete undervisningsplanleggingen, slik at man sikrer seg at man i alle sammenhenger, i formative og summative vurderinger, vurderer en *students reelle arbeid*. Hva dette skal innebære når det gjelder bla. arbeidsformer, undervisning osv. må være opp til enkeltfag og -emner, men retningslinjer for dette kan også utformes på programnivå.

4. Læringsutbytte

Som nevnt under punkt 2. Struktur og innhold, skal en stor mengde programovergripende perspektiver, tverrfaglige tema og læringsutbytter integreres i programmet. Panelet har gjort en bred kartlegging av hvorvidt perspektiver nevnt i studieplanen, som skal "ivaretas i de ulike fagenes emnebeskrivelser" ("Studiets innhold") kan gjenfinnes som læringsutbytteformuleringer i emnebeskrivelser i følgende fag: pedagogikk (master), norsk (master), matematikk (master), engelsk (master), KRLE (syklus 1), samfunnsfag (syklus 1), naturfag (syklus 1), kroppsøving (syklus 1) og kunst og håndverk (syklus 1) (vedlegg 1). Mens enkelte perspektiv, som begynneropplæring, tilpasset opplæring, vurdering av læringsprosesser, grunnleggende ferdigheter og flerkulturelle og flerspråklige perspektiver finnes i emnebeskrivelser i de fleste fag, er andre perspektiv, som klasseledelse, overganger, internasjonale perspektiver, vold og seksuelle overgrep og estetiske perspektiver utelatt i flere fag. De tre perspektivene psykososialt læringsmiljø, profesjonsetikk og samiske forhold og samiske elevers rettigheter finnes ikke gjengitt som læringsutbytter i noen fag.

I tillegg har panelet utført en tilsvarende undersøkelse når det gjelder sammenhenger mellom *studiets samlede læringsutbytte*, slik det er formulert i Forskrift om rammeplan for GLU 1-7 og i studieplanen, og læringsutbytter i emnebeskrivelsene i hhv. obligatorisk pedagogikk, obligatorisk norsk, obligatorisk og valgfri matematikk og i et valgfritt fag: kunst og håndverk (vedlegg 2). Det er i stor grad pedagogikk som dekker de læringsutbyttene som ikke direkte knyttes til faget og vi ser at det er nødvendig for fagene å se egne læringsutbyttebeskrivelser mer i sammenheng med læringsutbyttebeskrivelsene i studieplanen.

Panelet anerkjenner at det kan finnes formuleringer i emnebeskrivelser som har unnsiluppet i kartleggingene, og at det kan rettes innvendinger mot å se fagenes emnebeskrivelser opp mot de overordnede læringsutbyttene i studieplanen. Likevel mener panelet at funnene danner et tydelig bilde: Det er mange overordnede perspektiver og områder og læringsutbytteformuleringer fra studieplanen som ikke gjenspeiles i emneplanenes læringsutbytter for fagene. Studentene må sikres at de får kunnskapen, ferdighetene og den generelle kompetansen som står i studieplanen. Her etterlyser panelet en grundig gjennomgang, jf. punktet "Struktur og innhold".

Panelet finner ellers et misforhold i mange emnebeskrivelser, der perspektiver/områder finnes i «Innhold» eller «Undervisnings- og læringsformer» i fagene, men ikke som konkrete læringsutbytter. I noen av emneplanene står det også at enkelte av perspektiver/områder kommer som tverrfaglige/fagovergripende temaer. Dette gjelder i hovedsak flerkulturelle perspektiv, men også begynneropplæring og tilpasset opplæring og vurdering. Panelet anbefaler, som tidligere nevnt, en gjennomgang av hvorvidt emnebeskrivelser i fag ivaretar programovergripende perspektiver og områder, og da må også dette forholdet undersøkes nærmere.

En annen innfallsvinkel til vurderingen av studiets læringsutbytte kan være å holde fagemnenes læringsutbytteformuleringer opp mot nasjonale retningslinjer i faget. Nasjonale retningslinjer skal, ifølge *Forskrift om rammeplan for GLU 1-7*, "være førende for institusjonens arbeid med grunnskolelærerutdanning" (§ 4.1), men det skal også være et visst rom for lokal tilpasning. Panelet har vurdert emnebeskrivelsene i pedagogikk (syklus 1 og 2) opp mot nasjonale retningslinjer i faget.

Panelet finner at emnebeskrivelsene for pedagogikk i syklus 1 framstår som mangelfulle sett i forhold til læringsutbyttet som er beskrevet i nasjonale retningslinjer. Svært mange sentrale læringsutbytter fra nasjonale retningslinjer er utelatt. For emnebeskrivelsene i syklus 2 forholder det seg annerledes. Her er det stort sammenfall mellom læringsutbytteformuleringene slik de står i nasjonale retningslinjer og i emnebeskrivelsene i pedagogikk.

6. Kvalitetsområder:

Evalueringspanelet vil særlig peke på følgende kvalitetsområder i studieprogrammet:

- 1) Det foregår mye godt og konstruktivt arbeid med praksisrelevans/praksisformer, for eksempel samarbeidet med praksisskoler, kombinerte stillinger og forsøk med punktpraksis
- 2) Fagenes emnebeskrivelser viser god variasjon og progresjon i undervisnings- og vurderingsformer
- 3) Det gjøres et stort arbeid for å ivareta det faglige innholdet i tverrfaglige tema og sentrale perspektiver overfor studentene. Panelet vil særlig trekke fram den helhetlige tenkningen som ligger til grunn for emnene *Tverrsektorielt samarbeid* og *Profesjonsfaglig digital kompetanse*, samt arbeidspakken om overgangen fra barnehage til skole, barnet i sentrum.

7. Forbedringspunkter:

Evalueringspanelet vil særlig peke på følgende forbedringspunkter i studieprogrammet:

- 1) Det må sikres at læringsutbyttet for den samlede femårige utdanningen, samt programovergripende perspektiver og tverrfaglige tema integreres i fagenes emnebeskrivelser i studieprogrammet.
- 2) Det er behov for å tenke gjennom fagpuljene på nytt, med tanke på å få praktisk-estetiske fag inn i utdanningen og også for å sette sammen en utdanning som er konkurransedyktig og skiller seg fra tilsvarende utdanning ved andre institusjoner.
- 3) Progresjonsmodellene (trappene) må gås kritisk gjennom. I den grad alle fag skal forpliktes på å følge disse modellene, er det viktig at fagene også får medvirke til å utvikle modellene.
- 4) Omtalen av emnene *Tverrsektorielt samarbeid* og *Profesjonsfaglig digital kompetanse* i studieplanen må kortes ned. Disse emnene har nå egne emnebeskrivelser, og den omfattende beskrivelsen i studieplanen bidrar til å gjøre planen mindre tilgjengelig.

Vedlegg 1

Synliggjøring av sentrale perspektiver/områder i emneplanenes læringsutbyttebeskrivelser

I oversikten nedenfor viser vi i hvilke emner de ulike perspektiver/områder finnes som læringsutbytte. Emner skrevet med fet skrift er obligatoriske. Vi har vi markert med et tall i parentes dersom emnet har flere læringsutbytter med det sentrale perspektiver/områder.

Begynneropplæring

PED101, PED102, NOR101 (2), MAT101, MAT102 (2),

PROFPED403, NOR401 (2), MAT103, MAT104, 401 (2), MAT403, ENG101, ENG102 (2), ENG104 (2), ENG401, ENG402, SAM102, NAT102 (2), KRO101(2), KRO102,

Tilpasset opplæring

PED101, PED102 (2), MAT102,

PROFPED403 (6), NOR402, MAT103 (2), MAT104, MAT401, MAT403, ENG101 (2), ENG102, ENG103, ENG104, ENG402, ENG403, SAM101 (2), SAM102 (3), NAT102, KRO101, KRO102, KHV101, KHV102,

Vurdering av elevers læringsprosess/-utbytte

PED101 (2), PED401, NOR101, NOR102 (2), MAT101,

PROFPED403 (4), NOR401, NOR402, MAT401, ENG101 (3), ENG102, ENG104 (2), ENG402, ENG403, KRLE101, SAM102, NAT101, KRO102, KHV102 (3),

Grunnleggende ferdigheter

PED401, MAT101

PROFPED403, ENG101, ENG102, ENG104 (2), ENG401, KRLE101, KRLE102, SAM101 (2), SAM102, NAT101, NAT102, KHV101 (2), KHV102 (2)

Profesjonsfaglig digital kompetanse

PED101, PED102, (2), PED401, PED402, MAT101 (3), MAT102 (3),

PROFPED103, PROFPED403, NOR103 (2), NOR401, MAT103 (2), ENG101 (2), ENG102 (2), ENG103, ENG104 (2), ENG403 (2), SAM101, SAM102 (3), KRO101, KRO102 (2), KHV101,

Flerkulturelle (og flerspråklige) perspektiver

PED102, PED402, NOR102

PROFPED104 (hele emnet), NOR103, NOR402 (hele emnet), NOR403, MAT402, ENG101, ENG401, ENG402, SAM101 (2), NAT102, KRO102

Estetiske læreprosesser

PED402

PROFPED403, NOR403 (2), KHV101 (5?), KHV102 (2)

Kunnskap om vold og seksuelle overgrep

PED102

Internasjonale perspektiv

PED102, PED401, PED402

MAT402, MAT403, ENG104, SAM101 (3), KHV101

Overganger

PED102 (kun btr/utr), PED402, MAT101

PROFPED103, MAT103 (bh/btr og mellom trinn), NAT102 (bh/btr)

Klasseledelse

PED101 (2)

Tabellen under illustrerer de emnene der perspektiver/områder er beskrevet som læringsutbytter. Fet skrift er obligatoriske emner. Tallet viser antall læringsutbytte i emnet.

område/ emne	begynneropplæring	Tilpasset opplæring	Vurdering av læringsprosess	Grunnleggende ferdigheter	PFD	Flerkulturelle og flerspråklige perspektiver	Estetiske	Vold og seksuelle overgrep	Internasjonale perspektiver	overganger	klasseledelse
PED101	1	1	2		1						2
PED102	1	2			2	1			1	1	
PED401			1	1	1				1		
PED402					1	1	1		1	1	
PROFPED 103					1					1	
PROFPED 104						Hele emnet					
PROFPED 403	1	6	4	1	1		1				
NOR101	1		1								
NOR102			2			1					

NOR103					2	1					
NOR104											
NOR401	1		1		1						
NOR402		1	1			Hele emnet					
NOR403						1	2				
MAT101	1		1	1	3					1	
MAT102	1	1			3						
MAT103	1	2			2					1	
MAT104	1	1									
MAT401	2	1	1								
MAT402						1			1		
MAT403	1	1							1		
ENG101	1	2	3	1	2	1					
ENG102	2	1	1	1	2						
ENG103		1			1						
ENG104	2	1	2	2	2					1	
ENG401	1			1		1					
ENG402	1	1	1			1					
ENG403		1	1		2						
KRLE101			1	1							
KRLE102				1							
SAM101		2		2	1	2				3	
SAM102	1	2	1	1	3						
NAT101			1	1							
NAT102	2	1		1		1				1	
KRO101	2	1			1						
KRO102	1	1	1		2	1					
KHV101		1		2	1		5?			1	
KHV102		1	3	2			2				

Vedlegg 2

Sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelsene i studieplanen og i noen av emneplanene

Vi vil videre se på sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelsene i studieplanen og i emneplanene. Læringsutbyttebeskrivelsene er inndelt i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Slik vi forstår forskriften (studieplanen) så er 'kunnskap' den kunnskapen studenten selv skal ha i faget, mens 'ferdigheter' og 'generell kompetanse' beskriver studentens ferdigheter/generelle kompetanse som profesjonsutøver. Vi ser imidlertid at flere av emneplanene også omtaler studentens egne ferdigheter og generelle kompetanse i faget og ikke som profesjonsutøvere i faget.

Vi har valgt å se emnene i faget samlet, og vi har notert de læringsutbyttebeskrivelsene som er beskrevet i studieplanen, men som vi ikke finner i emneplanene for utvalgte emner/fag. De fagene/emnene vi har konsentrert oss om er obligatorisk pedagogikk, obligatorisk norsk, obligatorisk og valgfag matematikk og valgfag KHV.

Sammenheng mellom Læringsutbytter i PED - studieplanen og emneplanene

I PED101-102 og PED401-402 (som er den obligatoriske delen av PED) er de de aller fleste læringsutbyttene ivaretatt. Her har vi notert de/deler av de læringsutbyttene vi ikke finner:

Læringsutbyttebeskrivelsene i studieplanen inneholder mange temaer, og deler av læringsutbyttebeskrivelsen som er ivaretatt i emnene er markert med tre punktum (...).

har kunnskap om, ..., vold og seksuelle overgrep mot barn, ...

kan skape ... estetiske læringsprosesser (står under innhold og undervisnings- og læringsformer

kan identifisere tegn på mobbing, vold og seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten raskt kunne iverksette nødvendige tiltak, og kunne etablere samarbeid med relevante faginstanser

kan ..., bidra til forståelse av samenes status som urfolk ...

kan initiere og ivareta et godt skole-hjem-samarbeid, ... (står under innhold)

behersker norsk muntlig og skriftlig, både bokmål og nynorsk ...

Sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelsene i obligatorisk norsk i studieplanen og emneplanene

Et av læringsutbyttebeskrivelsene under generell kompetanse er identiske i NOR101 og NOR102 (kan legge til rette for at arbeidet med litteratur og tekst kan styrke elevenes identitet, kulturforståelse og danning).

Læringsutbytter i studieplanen som vi ikke finner i NOR101 og NOR102

Læringsutbyttebeskrivelsene i studieplanen inneholder mange temaer, og deler av læringsutbyttebeskrivelsen som er ivaretatt i emnene er markert med tre punktum (...).

- ✓ har inngående kunnskap om relevant forskning og teori, samt vitenskapelige tenkemåter, forskningsmetoder og etikk
- ✓ har inngående kunnskap om ..., og sammenhengen i utdanningsløpet barnehage-skole og om overgangen fra barnehage til skole og fra barnetrinn til ungdomstrinn.
- ✓ har inngående kunnskap om ..., grunnleggende ferdigheter, vurderings- og kartleggingsverktøy, klasseledelse og vurdering av elevers læring og hva som fremmer læring i fagene
- ✓ har inngående kunnskap om læringsteori og ...
- ✓ har kunnskap om barn i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om mobbing, vold og seksuelle overgrep mot barn, gjeldende lovverk og barns rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- ✓ har bred kunnskap om lærerprofesjonen, fagenes egenart og historie, og forståelse av skolens utvikling som organisasjon, dens mandat, verdigrunnlag og plass i samfunnet
- ✓ kan undervise basert på forskning og erfaringskunnskap, ...
- ✓ kan analysere, vurdere og dokumentere elevers læring, gi læringsfremmende tilbakemeldinger, tilpasse opplæringen til elevenes forutsetninger og behov, bruke varierte undervisningsmetoder og bidra til at elevene kan reflektere over egen læring og utvikling
- ✓ kan vurdere og bruke relevante læremidler, digitale verktøy og ressurser i opplæringen, og gi elevene opplæring i digitale ferdigheter
- ✓ kan analysere og forholde seg kritisk til nasjonal og internasjonal forskning og anvende denne kunnskapen i profesjonsutøvelsen
- ✓ kan alene, og i samarbeid med andre, bruke relevante metoder fra forsknings- og utviklingsarbeid, for kontinuerlig utvikling av egen og skolens kollektive praksis, samt gjennomføre avgrensede forskningsprosjekter under veiledning
- ✓ kan identifisere tegn på mobbing, vold og seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten raskt kunne iverksette nødvendige tiltak, og kunne etablere samarbeid med relevante faginstanser
- ✓ kan styrke internasjonale og flerkulturelle perspektiver ved skolens arbeid, bidra til forståelse av samenes status som urfolk og stimulere til demokratisk deltakelse og bærekraftig utvikling
- ✓ kan initiere og ivareta et godt skole-hjem-samarbeid, og samarbeide med andre aktører relevante for skolens virksomhet
- ✓ kan på et avansert nivå formidle og kommunisere om faglige problemstillinger knyttet til profesjonsutøvelsen, og har profesjonsfaglig digital kompetanse
- ✓ kan analysere og vurdere relevante faglige og etiske problemstillinger og bidra til utvikling av faglig felleskap på den enkelte skole
- ✓ kan bidra i innovasjonsprosesser knyttet til skolens virksomhet og legge til rette for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen

Sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelsene i matematikk i studieplanen og emneplanene

I matematikk har vi sett på både de obligatoriske emnene og emnene i valgfaget. Dette er læringsutbyttebeskrivelser i studieplanen som vi ikke finner i emneplanene (obligatorisk og valgfag)

Obligatorisk:

- ✓ har kunnskap om barn i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om mobbing, vold og seksuelle overgrep mot barn, gjeldende lovverk og barns rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- ✓ har bred kunnskap om lærerprofesjonen, fagenes egenart og (...), og forståelse av skolens utvikling som organisasjon, dens mandat, verdigrunnlag og plass i samfunnet
- ✓ har spesialisert innsikt i et avgrenset fagområde (masteroppgaven)
- ✓ har inngående kunnskap om relevant forskning og teori, samt vitenskapelige tenkemåter, forskningsmetoder og etikk
- ✓ kan identifisere tegn på mobbing, vold og seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten raskt kunne iverksette nødvendige tiltak, og kunne etablere samarbeid med relevante faginstanser
- ✓ kan analysere og forholde seg kritisk til nasjonal og internasjonal forskning og anvende denne kunnskapen i profesjonsutøvelsen
- ✓ kan alene, og i samarbeid med andre, bruke relevante metoder fra forsknings- og utviklingsarbeid, for kontinuerlig utvikling av egen og skolens kollektive praksis, samt gjennomføre avgrensede forskningsprosjekter under veiledning
- ✓ kan analysere, tilpasse og bruke gjeldende læreplaner
- ✓ kan iverksette tidlig innsats og sikre progresjon i elevens utvikling av grunnleggende ferdigheter og fagkompetanse, med særskilt vekt på begynneropplæring i lesing, skriving og regning
- ✓ kan skape inkluderende og helsefremmende læringsmiljøer som bidrar til gode faglige, sosiale og estetiske læringsprosesser
- ✓ kan bidra i innovasjonsprosesser knyttet til skolens virksomhet og legge til rette for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen
- ✓ kan styrke internasjonale og flerkulturelle perspektiver ved skolens arbeid, bidra til forståelse av samenes status som urfolk og stimulere til demokratisk deltakelse og bærekraftig utvikling
- ✓ kan initiere og ivareta et godt skole-hjem-samarbeid, og samarbeide med andre aktører relevante for skolens virksomhet
- ✓ behersker norsk muntlig og skriftlig, både bokmål og nynorsk, og kan bruke språket på

en kvalifisert måte i profesjonssammenheng

- ✓ kan på et avansert nivå formidle og kommunisere om faglige problemstillinger knyttet til profesjonsutøvelsen, og har profesjonsfaglig digital kompetanse

valgfag:

- ✓ har avansert kunnskap enten i et valgt undervisningsfag og fagets didaktikk eller i profesjonsrettet spesialpedagogikk
- ✓ har inngående kunnskap om gjeldende lov- og planverk for grunnopplæringen (...)
- ✓ har inngående kunnskap om læringsteori og barns utvikling, dannings og læring i ulike sosiale, språklige og kulturelle kontekster
- ✓ har kunnskap om barn i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om mobbing, vold og seksuelle overgrep mot barn, gjeldende lovverk og barns rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- ✓ har bred kunnskap om lærerprofesjonen, fagenes egenart og historie, og forståelse av skolens utvikling som organisasjon, dens mandat, verdigrunnlag og plass i samfunnet
- ✓ kan analysere, tilpasse og bruke gjeldende læreplaner
- ✓ kan skape inkluderende og helsefremmende læringsmiljøer som bidrar til gode faglige, sosiale og estetiske læringsprosesser
- ✓ kan vurdere og bruke relevante læremidler, digitale verktøy og ressurser i opplæringen, og gi elevene opplæring i digitale ferdigheter
- ✓ kan analysere og forholde seg kritisk til nasjonal og internasjonal forskning og anvende denne kunnskapen i profesjonsutøvelsen
- ✓ kan identifisere tegn på mobbing, vold og seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten raskt kunne iverksette nødvendige tiltak, og kunne etablere samarbeid med relevante faginstanser
- ✓ kan styrke (...), bidra til forståelse av samenes status som urfolk og stimulere til demokratisk deltakelse og bærekraftig utvikling
- ✓ kan initiere og ivareta et godt skole-hjem-samarbeid, og samarbeide med andre aktører relevante for skolens virksomhet
- ✓ behersker norsk muntlig og skriftlig, både bokmål og nynorsk, og kan bruke språket på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng
- ✓ kan analysere og vurdere relevante faglige og etiske problemstillinger og bidra til utvikling av faglig felleskap på den enkelte skole

Sammenheng mellom læringsutbytter i KHV i studieplanen og emneplanene

Vi finner at emneplanene i KHV ivaretar svært få av læringsutbyttene i studieplanen. Noen

læringsutbyttebeskrivelser har deler av læringsutbytter som vi finner igjen i studieplanen, men der er nødvendigvis ikke plassert innenfor samme inndeling (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse).

Slik vi forstår det så har studieplanen fokus på kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studenten skal ha som lærer, mens emneplanene har fokus på hvilke egne ferdigheter og generell kompetanse studenten skal ha innenfor de ulike komponentene i faget. Vi ser også at det kan være vanskelig å skille dette. Vi tenker at det som rettes mot studentens egen kunnskap i faget ligger i første dotpunkt i 'kunnskap' i studieplanen (har avansert kunnskap i et valgt undervisningsfag og fagets didaktikk). Slik vi leser ferdighetsmålene i studieplanen så knyttes de til studentenes ferdigheter som lærer i faget – ikke til studentens egne ferdigheter i faget.

Læringsutbytter i studieplanen som vi ikke finner i KHV101 og KHV102

Læringsutbyttebeskrivelsene i studieplanen inneholder mange temaer, og deler av læringsutbyttebeskrivelsen som er ivarettatt i emnene er markert med tre punktum (...).

- ✓ har inngående kunnskap om relevant forskning og teori, samt vitenskapelige tenkemåter, forskningsmetoder og etikk
- ✓ har inngående kunnskap om ... sammenhengen i utdanningsløpet barnehage-skole og om overgangen fra barnehage til skole og fra barnetrinn til ungdomstrinn
- ✓ har inngående kunnskap om begynneropplæring, ..., vurderings- og kartleggingsverktøy, klasseledelse, ... og hva som fremmer læring i fagene
- ✓ har inngående kunnskap om læringsteori og barns utvikling, danning og læring i ulike sosiale, språklige og kulturelle kontekster
- ✓ har kunnskap om barn i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om mobbing, vold og seksuelle overgrep mot barn, gjeldende lovverk og barns rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- ✓ har bred kunnskap om lærerprofesjonen, fagenes egenart og historie, og forståelse av skolens utvikling som organisasjon, dens mandat, verdigrunnlag og plass i samfunnet
- ✓ kan undervise basert på forskning og erfaringskunnskap, alene og sammen med andre
- ✓ kan analysere, tilpasse og bruke gjeldende læreplaner
- ✓ kan iverksette tidlig innsats og sikre progresjon i elevens utvikling av grunnleggende ferdigheter og fagkompetanse, med særskilt vekt på begynneropplæring ...
- ✓ kan skape inkluderende og helsefremmende læringsmiljøer ...
- ✓ kan analysere, vurdere og dokumentere elevers læring, gi læringsfremmende tilbakemeldinger, tilpasse opplæringen til elevenes forutsetninger og behov, ... og bidra til at elevene kan reflektere over egen læring og utvikling
- ✓ kan vurdere og bruke relevante læremidler, digitale verktøy og ressurser i opplæringen, og gi elevene opplæring i digitale ferdigheter
- ✓ kan analysere og forholde seg kritisk til nasjonal og internasjonal forskning og anvende denne kunnskapen i profesjonsutøvelsen
- ✓ kan alene, og i samarbeid med andre, bruke relevante metoder fra forsknings- og utviklingsarbeid, for kontinuerlig utvikling av egen og skolens kollektive praksis, samt gjennomføre avgrensede forskningsprosjekter under veiledning
- ✓ kan identifisere tegn på mobbing, vold og seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten raskt kunne iverksette nødvendige tiltak, og kunne etablere samarbeid med relevante faginstanser
- ✓ kan styrke internasjonale og flerkulturelle perspektiver ved skolens arbeid, bidra til

- forståelse av samenes status som urfolk og stimulere til demokratisk deltakelse og ...
- ✓ kan initiere og ivareta et godt skole-hjem-samarbeid, og samarbeide med andre aktører relevante for skolens virksomhet
 - ✓ behersker norsk muntlig og skriftlig, både bokmål og nynorsk, og kan bruke språket på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng
 - ✓ kan på et avansert nivå formidle og kommunisere om faglige problemstillinger knyttet til profesjonsutøvelsen, og har profesjonsfaglig digital kompetanse
 - ✓ kan analysere og vurdere relevante faglige og etiske problemstillinger og bidra til utvikling av faglig felleskap på den enkelte skole
 - ✓ kan bidra i innovasjonsprosesser knyttet til skolens virksomhet og legge til rette for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen